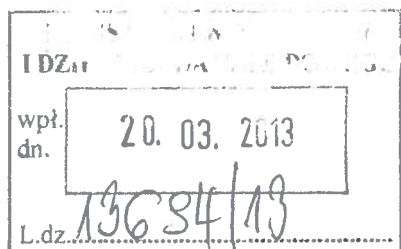

Kraków, 12 marca 2013 r.

SAiW PK/74 /03/13

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

**Konsultacje społeczne
na temat cywilnych środków egzekwowania praw własności intelektualnej**

Niniejsze konsultacje dotyczą praktycznych aspektów stosowania przepisów dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, powoływanej dalej jako „dyrektywa”, jak również wdrażających ją przepisów prawa polskiego, w tym:

- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631 z późn. zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o prawie autorskim”;
- ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), powoływanej dalej jako „Kpc”;
- ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.), powoływanej dalej jako „Prawo własności przemysłowej”;
- ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych (Dz. U. Nr 128 poz. 1402 z późn. zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o ochronie baz danych”;
- ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz. U. Nr 137, poz. 1300 z późn. zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o ochronie odmian roślin”.

I. Pytania ogólne

1. Jakie znaczenie mają prawa własności intelektualnej w Państwa działalności lub działalności podmiotów przez Państwa reprezentowanych?

SAiW „Polska Książka” jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi wydawców dzieł literackich, naukowych, encyklopedycznych i publicystycznych, inkasującą na mocy odrębnej delegacji opłaty reprograficzne na rzecz ww. podmiotów oraz dokonującą ich indywidualnej repartycji. Ponadto pośród realizowanych przez SAiW „Polska Książka” celów statutowych znajdują się ochrona majątkowych interesów autorów utworów, jak również wydawców utworów, działanie na rzecz upowszechniania świadomości autorsko-prawnej

twórców i wydawców oraz działanie na rzecz upowszechniania wiedzy o prawie autorskim wśród użytkowników wszelkiego rodzaju twórczości, w szczególności wśród przedsiębiorców.

2. Jak oceniają Państwo skalę naruszeń praw własności intelektualnej w sektorze Państwa działalności lub działalności podmiotów przez Państwa reprezentowanych, rozróżniając pomiędzy naruszeniami na skalę komercyjną i niekomercyjną? Jaki wpływ mają obie kategorie naruszeń na tę działalność i na cały sektor? W oparciu o jakie kryteria dokonują Państwo powyższej oceny?

Skala naruszeń jest w sektorze utworów wyrażonych słowem duża, zwłaszcza jeśli chodzi o naruszenia dokonywane w internecie. Pewien problem stanowi także tradycyjne piractwo reprograficzne, jednak w porównaniu z naruszeniami w sferze cyfrowej, zaczyna być ono coraz mniej doniosłe.

Jeśli chodzi o naruszenia na skalę komercyjną to za takie sektor wydawniczy uważa działania portali zezwalających użytkownikom na zamieszczanie i rozpowszechnianie nielegalnie pozyskanych treści, jak również sprzedaż przez punkty ksero uprzednio skopiowanych egzemplarzy utworów przechowywanych na dyskach twardych (swoisty druk na żądanie). Dostrzegającym przez SAIW „Polska Książka” zjawiskiem dotyczącym tradycyjnej reprografii jest nielegalne kopiowanie książek akademickich i podręczników do nauki języków obcych i sprzedaż gotowych kopii przez niektóre punkty ksero. W chwili obecnej SAIW „Polska Książka” prowadzi przygotowania do akcji przeciwko tego typu działaniom.

Jest powszechnie wiadome w środowisku, że wydawcy złożyli przeciwko jednemu z podmiotów – portalu umożliwiającym użytkownikom nielegalne rozpowszechnianie plików w internecie – pozew zbiorowy, licząc na przełom w podejściu wymiaru sprawiedliwości do tego typu działalności.

Naruszenia na skalę niekomercyjną zgodnie z naszą wiedzą raczej nie są ścigane. Wydawcy ścigają najczęściej osoby rozpowszechniające utwory – w typowym tego rodzaju postępowaniu mamy do czynienia na komputerze jednego użytkownika, wśród innych plików, z listą około kilkuset do powyżej tysiąca nielegalnie rozpowszechnianych w sieci e-booków, a w takiej sytuacji trudno mówić o naruszeniu niemającym wpływu na działalność poszczególnych wydawców i na sektor wydawniczy jako taki, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę masowość procederu nielegalnego rozpowszechniania plików.

3. W jakim charakterze i jak często uczestniczą Państwo w sądowych postępowaniach cywilnych dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej, w tym naruszeń dokonywanych na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej?

W postępowaniach cywilnych SAIW „Polska Książka” uczestniczy w zakresie swojej działalności związanej z pobieraniem opłat reprograficznych, w przypadku uchylenia się od wnoszenia opłat, a także w odniesieniu do tzw. roszczenia informacyjnego z art. 105 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

4. Jak często spotykają się Państwo z roszczeniami związanymi z nielegalnym udostępnianiem przedmiotów praw autorskich i praw pokrewnych w internecie? Jak często udostępnianie to ma charakter komercyjny a jak często niekomercyjny?

Poruszono w odpowiedzi na pytanie 2. SAIW „Polska Książka” składa regularnie wnioski o ściganie tego typu naruszeń w postępowaniu karnym, gdzie jako OZZ stowarzyszeniu przysługuje status pokrzywdzonego.

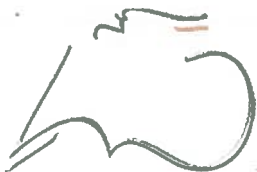
5. Czy spotykają się Państwo z roszczeniami związanymi z naruszeniem autorskich praw osobistych, polegających np. na naruszeniu treści i formy utworu poprzez dokonywanie jego przeróbek, nierzetelnego wykorzystania czy braku zgody twórcy na dany rodzaj korzystania z utworu? Proszę o uwzględnienie zarówno przypadków naruszeń na skalę komercyjną jak i niekomercyjną.

SAIW „Polska Książka” nie występowało dotąd w takiej sprawie, jednak często spotyka się z zapytaniami podmiotów trzecich, zwłaszcza autorów pozostających w konflikcie bądź w stanie niepewności prawnej wobec wydawcy, co do zakresu możliwości ingerencji w treść i formę utworu (w tym szczegółowych zasad obowiązujących obie strony na etapie redakcyjnego przygotowania publikacji) czy też sposobów korzystania z utworu.

6. Jaki jest – z Państwa punktu widzenia bądź z punktu widzenia podmiotów przez Państwa reprezentowanych – najbardziej istotny cel dochodzenia roszczeń w przypadkach naruszeń praw własności intelektualnej:

- a. wyeliminowanie samego naruszenia bądź jego skutków;
- b. zapobieżenie jego kontynuowaniu;
- c. zniechęcenie do dokonywania naruszeń w przyszłości;
- d. zrekompensowanie szkody wyrządzonej naruszeniem;
- e. inne?

Wszystkie z wymienionych i podkreślonych powyżej aspektów są istotne, jednak w przypadku naruszeń dokonywanych w internecie, o których piszemy szerzej w punkcie 2, wyeliminowanie skutków naruszenia polegających na nielegalnym rozpowszechnianiu utworu jest właściwie praktycznie niemożliwe. Podobnie rzadko sumy zasądzone od pojedynczych osób dokonujących rozpowszechniania są w stanie realnie zrekompensować szkodę wyrządzoną naruszeniem. Z naszego punktu widzenia najbardziej wskazane są działania mające na celu zniechęcenie do dokonywania naruszeń w przyszłości (lub zapobieżenie kontynuowaniu określonych działań) oraz eliminowanie samych naruszeń (znacznie trudniej jest z jego skutkami).

- 7. Jak oceniają Państwo system egzekwowania praw własności intelektualnej w Polsce, w szczególności na drodze cywilnoprawnej? Jakie czynniki zachęcają do korzystania z tej drogi dochodzenia roszczeń a jakie stanowią w tym zakresie barierę?**

Brakuje wyspecjalizowanych w zakresie spraw własności intelektualnej sądów (wydziałów), w związku z czym szczególnie istotne wydaje się pismo skierowane pod koniec stycznia br. w tej sprawie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do Ministra Sprawiedliwości. Brak takich sądów powoduje, że rozstrzygnięcia z zakresu prawa autorskiego nierzadko stanowią swoistą loterię i linia orzecznicza w tej materii kształtuje się wyjątkowo powoli.

- 8. Co jest najbardziej kosztownym elementem postępowań cywilnych w sprawach o naruszenia praw własności intelektualnej?**

Kosztowne jest zwłaszcza prowadzenie spraw w I instancji przez pracowników biura SAIW „Polska Książka”, którzy zmuszeni byli wielokrotnie podróżować w związku z tym po całej Polsce, zgodnie z lokalizacją sądu właściwego dla siedziby pozwanego. Tym bardziej trafne wydawałoby się rozwiązanie polegające na utworzeniu mniejszej ilości wydziałów sądów własności intelektualnej oraz szczegółowe określenie ich właściwości.

- 9. Jak oceniają Państwo przygotowanie polskich sądów do rozpoznawania spraw dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej? Czy – z punktu widzenia Państwa praktyki – orzecznictwo sądów jest jednolite czy też występują w nim rozbieżności? Jakiego rodzaju są to rozbieżności (w miarę możliwości proszę o podanie przykładów) i czym mogą one być spowodowane?**

Poruszono w odpowiedzi na pytanie ósme. Dotychczas orzecznictwo sądów polskich w odniesieniu do problematyki opłat reprograficznych i związanego z nimi roszczenia informacyjnego było w miarę jednolite i opierało się na linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, a także orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego. Jednak od niedawna obserwujemy niepokojące różnice w odnoszeniu się sądów apelacyjnych do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, nie zawsze prawidłowo odnoszonego do polskiego systemu opłat reprograficznych, niebędącego lustrzanym odbiciem zapisów dyrektywy 2001/29/WE.

- 10. Z jakimi trudnościami spotkali się Państwo w przypadku dochodzenia roszczeń związanych z naruszeniami praw własności intelektualnej w innych państwach członkowskich UE?**

Dotychczas SAIW „Polska Książka” nie prowadziło takich postępowań. Zasadniczym problemem, który przewidujemy, jest określenie właściwości sądu i prawa postępowania w przypadku platform działających transgranicznie, zarejestrowanych w innym kraju, ale

prowadzących sprzedaż urządzeń reprograficznych na terenie Polski bezpośrednio użytkownikom końcowym.

II. Skuteczność i sprawność procedur cywilnych

11. Czy w przypadkach naruszeń praw własności intelektualnej korzystają Państwo z alternatywnych, pozasądowych lub polubownych metod rozstrzygania sporów? Jak oceniają Państwo dostępność i efektywność tego rodzaju mechanizmów w Polsce?

Często postępowania SAIW „Polska Książka” przeciwko nierzetelnym płatnikom opłat reprograficznych prowadzone były w drodze zawezwania do próby ugodowej. Bardzo pozytywnie oceniamy tę metodę rozstrzygania sporów, ze względu na jej stosunkowo niskie koszty, pozytywne relacje budowane na tej podstawie z płatnikami, wynikające z wyboru takiej metody rozstrzygania sporów oraz, jak dotychczas, rzetelność płatników w realizowaniu postanowień zatwierdzonych sądownie ugod.

12. Jaki jest – na podstawie Państwa praktyki – średni czas trwania poszczególnych etapów postępowania cywilnego dotyczącego naruszenia praw własności intelektualnej:

a. postępowania w sprawie zabezpieczenia roszczeń, od momentu złożenia wniosku do wydania prawomocnego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia?

Brak dotychczasowego doświadczenia w tej mierze.

b. postępowania rozpoznawczego, od momentu złożenia pozwu do wydania orzeczenia w pierwszej instancji?

W przykładowej sprawie, w której SAIW „Polska Książka” złożyło pozew o zapłatę opłat reprograficznych w lipcu 2006 r., wyrok zapadł dopiero pod koniec kwietnia 2007 r., co daje w sumie 9 miesięcy.

c. postępowania odwoławczego, od momentu złożenia apelacji do wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie?

Opisana wyżej sprawa miała ciąg dalszy w sądzie II instancji, który rozpatrywał ją od początku czerwca do drugiej połowy sierpnia 2007 r. – w sumie całe postępowanie trwało prawie 13 miesięcy.

W tej samej sprawie, o której mowa w pkt. b, została przez pozwanego wniesiona skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, który jednak w czerwcu 2008 r. oddalił skargę.

13. Czy Państwa zdaniem zasadne byłoby dokonanie na szczeblu unijnym harmonizacji:

- a. zasad postępowań przyspieszonych w sprawach o naruszenia praw własności intelektualnej;**

Tak, przy uwzględnieniu szczegółowych kwestii wynikających ze specyfiki opłat reprograficznych.

- b. szczegółowych (w stosunku do rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń) zasad postępowania w sprawach drobnych roszczeń dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej;**

Jest to kwestia bardziej zależna od decyzji poszczególnych wydawców co do dochodzenia tego typu drobnych roszczeń. Obserwujemy raczej tendencję do ścigania większych naruszeń. Wydawcy nie chcą spotykać się z zarzutem ścigania pojedynczych użytkowników, bardzo często jednocześnie ich klientów, za naruszenia małej wagi.

- c. zasad postępowań przyspieszonych w sprawach o naruszenia wspólnotowego znaku towarowego oraz wzorów wspólnotowych;**

Nie dotyczy obszaru działalności SAIW „Polska Książka”.

- d. zasad postępowania w sprawach drobnych roszczeń dotyczących naruszenia wspólnotowego znaku towarowego oraz wzorów wspólnotowych?**

Nie dotyczy obszaru działalności SAIW „Polska Książka”.

14. Jakie środki ochrony pozwanego należałoby wprowadzić w odniesieniu do postępowań wymienionych w punkcie powyżej?

Osoby nie prowadzące działalności gospodarczej lub zawodowej, przy czym nie można uznać mających mikroskopijny charakter ewentualnych pożytków z prowadzonych działań, nie powinny być obciążane karami wielokrotnie przekraczającymi ich dochody. Tak samo, poza zabezpieczeniem ewentualnych narzędzi służących do kontynuowania procederu naruszającego prawa własności intelektualnej, nie należy wprowadzać dotkliwszych środków zabezpieczających – w tym także zabezpieczających przyszłe odszkodowania powoda.

III. Roszczenia informacyjne

Art. 8 dyrektywy przewiduje możliwość występowania z roszczeniem o udzielenie informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług naruszających prawa własności intelektualnej. W polskich przepisach roszczenie informacyjne zostało określone w art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o prawie autorskim, art. 286¹ ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 Prawa własności przemysłowej, art. 11a ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie baz danych oraz art. 36b ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie odmian roślin.

15. W jaki sposób dokonywana jest identyfikacja podmiotu naruszającego prawa własności intelektualnej? Jaką rolę pełnią tu pośrednicy, których usługi są wykorzystywane do dokonywania naruszeń praw własności intelektualnej?

SAiW „Polska Książka” bezpośrednio nie zajmuje się w chwili obecnej tego typu sprawami w imieniu wydawców, natomiast korzysta w postępowaniu cywilnym ze specyficznego roszczenia informacyjnego określonego w art. 105 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

16. Z jakimi problemami spotkali się Państwo w tym zakresie? W przypadkach odmowy udostępnienia informacji – jakie były jej przyczyny?

Jak wyżej. Jeżeli chodzi o stosowanie art. 105 ust. 2 ustawy o prawie autorskim to OZZ spotykają i spotykały się z licznymi zarzutami podmiotów zobowiązanych w tym zakresie. Sprawa ta była przedmiotem postępowania również przed Trybunałem Konstytucyjnym (sygn. P 18/09), który uznał, że art. 105 w zakresie dotyczącym opłat jest zgodny z Konstytucją. Pewną słabością obecnego systemu jest brak odwołania się w art. 115 ustawy o prawie autorskim do dotyczącego punktów ksero art. 20¹ tej ustawy, co czyni roszczenie informacyjne i postępowanie cywilne jedynym możliwym sposobem działania wobec takich podmiotów i powoduje, że stosunkowo często rezygnuje się z postępowań ze względu z jednej strony na znaczne rozdrobnienie rynku tego typu usług, a z drugiej – ze względu na słabość przepisów, a co za tym idzie – stosunkowo nieznaczną wysokość pobieranych opłat.

IV. Procedury informowania o zarzucanym naruszeniu prawa

17. Czy w odniesieniu do pośrednika, którego usługi są wykorzystywane przez osobę trzecią do dokonywania naruszeń praw własności intelektualnej, użytecznym mechanizmem jest (lub mogłoby być) informowanie go o tym fakcie, celem uniemożliwienia dalszych działań naruszających prawo? Jakie są Państwa doświadczenia w tym zakresie?

Uważamy, że należy kompleksowo uregulować zasady odpowiedzialności i informowania pośredników o naruszeniach praw własności intelektualnej dokonywanych za pośrednictwem świadczonych przezeń usług.

18. Czy w odniesieniu do podmiotu naruszającego prawa własności intelektualnej, lub co do którego zachodzi podejrzenie naruszenia, uznają Państwo za użyteczne informowanie go o tym fakcie? Jakie są Państwa doświadczenia w tym zakresie?

Doświadczenia SAIW „Polska Książka” są w tym zakresie niewielkie, jednak z kontaktów z innymi europejskimi OZZ wiemy, że całkiem skuteczne okazały się działania informacyjne prowadzone względem użytkowników przez francuską instytucję rządową Hadopi (*Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet*). System ten wymaga naszym zdaniem szerszego rozpatrzenia i analizy także w Polsce.

19. Czy tego rodzaju procedury informowania byłyby użyteczne w przypadku naruszeń dokonywanych w innym państwie członkowskim UE lub pośredników mających siedzibę w innym państwie członkowskim UE? Jakie są Państwa doświadczenia w tym zakresie?

Głównym zarzutem wobec ww. systemu Hadopi jest jego nieskuteczność poza granicami Francji, z czego wnioskować można, że w tym zakresie konieczna byłaby poprzedzona szerokimi konsultacjami społecznymi współpraca na szczeblu unijnym oraz szerzej – międzynarodowym.

20. Czy w przypadku:

- a. naruszeń dokonywanych na skalę handlową (rozumianych jako działania mają na celu uzyskanie bezpośrednio lub pośrednio zysku lub innej korzyści ekonomicznej, z wyłączeniem działań konsumentów będących w dobrej wierze);
- b. podmiotu notorycznie dokonującego naruszeń

powyższym procedurom notyfikacji powinny towarzyszyć dodatkowe działania, takie jak np. zawieszenie konta internetowego podmiotu naruszającego, lub co do którego zachodzi podejrzenie naruszenia?

Powinien powstać system wielostopniowy, który po pierwszym i kolejnym ostrzeżeniu prowadzić mógłby do realnych sankcji. Tylko zagrożenie realnie egzekwowalną sankcją ma tutaj rację bytu. Jednocześnie bardzo ważne jest zagwarantowanie w ramach tej procedury wszelkich praw użytkownika, w tym odpowiedniego poziomu ochrony jego danych. Jednakowoż nie do przecenienia wydaje się wiedza o samym fakcie naruszenia, jego skutkach i świadomość nie bycia bezkarnym, jaką zyskiwałby w ten sposób każdy z podmiotów wymienionych w punktach a i b powyżej. W systemie francuskim stworzono

nawet odrębną komórkę informującą internautów o prawnych i bezprawnych działaniach, która odpowiadała na dziesiątki tysięcy zapytań użytkowników, którzy otrzymali w ramach procedury Hadopi tzw. pierwsze ostrzeżenie. Okazywało się, że nierzadko nie byli oni świadomi posiadania na komputerze nielegalnego oprogramowania lub oprogramowania typu *peer-to-peer* ani też skutków swoich działań.

V. Zabezpieczenie roszczeń

Dyrektywa określa środki tymczasowe i zabezpieczające, mające na celu zabezpieczenie roszczeń w sprawach o naruszenie praw własności intelektualnej.

Problematykę środków tymczasowych i zabezpieczających w sposób całościowy regulują przepisy Kpc (art. 730 i nast.), w szczególności dotyczące zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych (art. 755 Kpc).

21. Z jakimi trudnościami dotyczącymi zabezpieczenia roszczeń w przypadku naruszeń praw własności intelektualnej spotkali się Państwo w praktyce?

Brak takich postępowań w dotychczasowej praktyce SAIW „Polska Książka”.

22. Czy z Państwa praktyki wynika, że przy udzielaniu zabezpieczenia brane są pod uwagę:

- a. pilny charakter sprawy;
- b. potencjalna szkoda jaka może zostać wyrządzona przez wykonanie zabezpieczenia;
- c. wpływ jaki wykonanie zabezpieczenia może mieć na rynek, konkurencyjność i konsumentów;
- d. zakwestionowanie przysługujących uprawnionemu praw własności intelektualnej;
- e. jakiegokolwiek inne aspekty?

Jak wyżej.

23. W jakich sytuacjach, w Państwa praktyce, środki zabezpieczenia roszczeń były stosowane wobec pośredników, a w jakich odmówiono ich zastosowania? Jaki był związek tych pośredników z naruszeniem praw własności intelektualnej?

Jak wyżej.

VI. Udział osób trzecich w dokonaniu naruszenia

24. Czy spotkali się Państwo z sytuacją, w której powództwo zostało wytoczone przeciwko osobie trzeciej, która nie była bezpośrednio sprawcą naruszenia praw własności intelektualnej, lecz aktywnie i świadomie przyczyniła się do dokonania naruszenia, np. poprzez nakłonienie innej osoby do dokonania naruszenia lub jej pomaganie lub która świadomie skorzystała ze szkody wyrządzonej naruszeniem? Jaki był rezultat wytoczonego powództwa, w szczególności czy zostało zasądzone odszkodowanie? Czy na wynik sprawy miały wpływ zysk lub inna korzyść ekonomiczna uzyskana przez tę osobę?

SAiW „Polska Książka” nie było dotychczas bezpośrednio zaangażowane w tego typu sprawę.

VII. Środki naprawcze

Zgodnie z art. 10 dyrektywy sąd powinien mieć możliwość orzeczenia na wniosek uprawnionego podmiotu o zastosowaniu właściwych środków w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono naruszenie prawa własności intelektualnej oraz – w szczególnych przypadkach – w odniesieniu do materiałów i narzędzi użytych do ich wytworzenia. Dyrektywa wymienia tu takie środki jak wycofanie z handlu, definitywne usunięcie z handlu lub zniszczenie. Nakazuje ponadto ich stosowanie zgodnie z zasadą proporcjonalności. Poza szczególnymi sytuacjami, powinny one być wykonywane na koszt naruszającego.

Polskie przepisy zapewniają możliwość elastycznego stosowania środków zmierzających do usunięcia skutków naruszenia, w tym środków przewidzianych w dyrektywie. Zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy o prawie autorskim, art. 11 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy o ochronie baz danych, art. 286 Prawa własności przemysłowej oraz art. 36a ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy o ochronie odmian roślin, sąd, rozstrzygając o naruszeniu prawa, może orzec na wniosek uprawnionego o bezprawnie wytworzonych przedmiotach oraz środkach i materiałach użytych do ich wytworzenia, w szczególności może orzec o ich wycofaniu z obrotu, przyznaniu uprawnionemu na poczet należnego odszkodowania lub zniszczeniu. Orzekając, sąd uwzględnia wagę naruszenia oraz interesy osób trzecich.

25. Z jakimi sposobami usunięcia skutków naruszenia orzekanymi przez sądy spotkali się Państwo w praktyce? Na czyj koszt te orzeczenia były wykonywane?

Brak doświadczenia SAiW „Polska Książka” w tym zakresie.

26. Jaki sposób usunięcia skutków naruszenia uważają Państwo za najwłaściwszy?

Koniecznym minimum wydaje się wycofanie tego typu materiałów z obrotu w celu zminimalizowania strat uprawnionego.

27. Czy spotkali się Państwo z sytuacją, w której orzeczenie w sprawie usunięcia skutków naruszenia nie zostało wykonane? Jakie były konsekwencje tej sytuacji? Jakiego rodzaju sankcje powinny być stosowane w takich przypadkach?

W nawiązaniu do odpowiedzi na pytanie 25 – nie spotkaliśmy się dotychczas z tego typu sytuacją.

28. Czy Państwa zdaniem zasadne byłoby umożliwienie innego rodzaju rozporządzania towarami naruszającymi prawo, np. zutylizowania celem ponownego użycia materiałów albo przekazania na cele charytatywne? Czy dopuszczalność tego rodzaju działań powinna być uzależniona od zgody podmiotu uprawnionego?

Można by rozważyć w konsultacji z posiadaczami praw dopuszczalność tego typu działań, które bezwzględnie powinny być uzależnione od każdorazowej zgody podmiotu uprawnionego.

VI. Odszkodowania

Art. 13 dyrektywy określa dwa sposoby naprawienia szkody poniesionej w związku z naruszeniem praw własności intelektualnej:

- *poprzez zapłatę odszkodowania w wysokości uwzględniającej wszystkie właściwe aspekty, w tym poniesione negatywne skutki ekonomiczne z utraconymi zyskami włącznie i zysk bezpodstawnie osiągnięty przez naruszającego, a w szczególnych przypadkach także aspekty niemajątkowe, takie jak np. uszczerbek moralny;*
- *poprzez zapłatę odszkodowania ryczałtowego, określonego na podstawie elementów takich jak przynajmniej suma opłat licencyjnych, honorariów autorskich lub opłat należnych w przypadku korzystania z danego dobra intelektualnego zgodnie z prawem.*

Zasady te znajdują odzwierciedlenie w polskich przepisach z zakresu praw własności intelektualnej. Do poszczególnych ustaw została wprowadzona regulacja, przewidująca możliwość żądania naprawienia szkody na zasadach ogólnych Kodeksu cywilnego albo zapłaty sumy pieniężnej w wysokości – w zależności od przedmiotu ochrony – jednokrotności lub wielokrotności stosownego wynagrodzenia lub opłaty licencyjnej (art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy o prawie autorskim, art. 287 ust. 1 i art. 296 ust. 1 Prawa własności przemysłowej, art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie baz danych oraz art. 36a ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie odmian roślin).

Ponadto, niezależnie od roszczenia o naprawienie szkody, uprawniony może żądać wydania uzyskanych korzyści (art. 79 ust. 1 pkt 4 ustawy o prawie autorskim, art. 287 ust. 1 i art. 296 ust. 1 Prawa własności przemysłowej, art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie baz danych oraz art. 36a ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie odmian roślin).

29. W Państwa praktyce, jakie kryteria sądy najczęściej biorą pod uwagę orzekając zapłatę odszkodowania na zasadach ogólnych Kodeksu cywilnego? W szczególności, czy brana jest pod uwagę możliwość i łatwość uzyskania legalnego dostępu do chronionego przedmiotu?

SAiW „Polska Książka” nie prowadziło dotychczas w imieniu wydawców postępowań na zasadach ogólnych kodeksu cywilnego.

30. W jaki sposób określana jest wysokość korzyści uzyskanych przez naruszającego?

Jak wyżej.

31. Czy często spotykają się Państwo z praktyką kumulatywnego dochodzenia i zasądzenia odszkodowania obok wydania uzyskanych korzyści?

Jak wyżej.

32. Czy spotkali się Państwo z sytuacją, w której zasądzone odszkodowanie dotyczyło naruszenia szerszego portfolio praw własności intelektualnej, a nie pojedynczych, szczegółowo określonych przedmiotów ochrony?

Nie.

33. Czy zgadzają się Państwo z opinią, że wysokość odszkodowania nie powinna być niższa niż wartość korzyści uzyskanych przez podmiot naruszający prawo?

Naszym zdaniem wobec bardzo szerokiego zakresu działań naruszających prawa wyłączne niezmiernie istotne jest potencjalne zagrożenie odszkodowaniem wyższym niż tylko wartość uzyskanych korzyści. W przeciwnym przypadku przepisy o ochronie praw własności intelektualnej przestaną pełnić funkcję prewencyjną, a naruszenie stanie się *de facto* inną, łatwiejszą formą uzyskania dostępu do chronionych dóbr, co obserwujemy już dzisiaj, pomimo zagrożenia zapłatą wielokrotności należnego wynagrodzenia lub opłaty licencyjnej.

34. Czy możliwość naprawienia szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wielokrotności stosownego wynagrodzenia lub opłaty licencyjnej traktują Państwo jako środek o charakterze represyjnym (swoistą „karę cywilną”), czy też po prostu jako zryczałtowaną formę rekompensaty?

Te dwie funkcje łączą się ze sobą i przenikają, jak wskazano w odpowiedzi na poprzednie pytanie.

35. Jak często spotykają się Państwo z roszczeniem o zapłatę dwukrotności stosownego wynagrodzenia w przypadku niezawinionego naruszenia autorskich lub pokrewnych praw majątkowych?

Nie mieliśmy dotychczas do czynienia z tego typu roszczeniem.

36. Czy spotkali się Państwo z przypadkami dochodzenia odszkodowania z tytułu naruszenia praw własności intelektualnej przez osobę trzecią, inną niż bezpośredni posiadacz tych praw? W oparciu o jaką podstawę prawną roszczenie to było dochodzone?

Nie.

37. Czy spotkali się Państwo z przypadkami dochodzenia przez osobę trzecią rekompensaty z tytułu niesłusznie zasądzonego odszkodowania?

Nie.

VII. Nadużywanie środków egzekwowania praw własności intelektualnej

38. Czy spotkali się Państwo z przypadkami nadużywania cywilnoprawnych środków egzekwowania praw własności intelektualnej? Czy miały one charakter nieumyślny czy też były celowe? Jakie były konsekwencje tego rodzaju działań, zarówno dla strony powodowej jak i pozwanej? Czy zastosowanie znajdował tu art. 5 Kodeksu cywilnego?

Nie spotkaliśmy się z tego typu przypadkami.

39. Czy Państwa zdaniem w sprawach o naruszenie praw własności intelektualnej przestrzeganie prawa do prywatności oraz prawa do sprawiedliwego procesu jest zagwarantowane w wystarczającym stopniu?

SAiW „Polska Książka” nie posiada szczegółowych danych zbiorczych na temat stosowania przepisów w tym zakresie, jakkolwiek wydaje się, że same regulacje zapewniają odpowiedni poziom ochrony.

Z poważaniem

Barbara Józwiak

Prezes Zarządu SAiW „Polska Książka”